

Dissertatio juridica inauguralis de consensu circa nuptias

<https://hdl.handle.net/1874/347227>

14.

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
CONSENSU CIRCA NUPTIAS,

QUAM,
FAVENTE DEO TER. OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbiq; Divini ibidem in
Ecclesiâ Præconis,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis.

Eruditorum examini submittit

JOAN. ENG. VAN GELDER, Borculoâ-Gelrus

A. D. 19. Jun. hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clc lcc LXXXIX.

*Celeberrimo, Consultissimo,
Doctissimoque VIRO*

**D. HENRICO
COCCCEO,**
Jcto. Juris Publici, legum-
que Romanarum Professori
in florentissimâ Trajectinâ
Academiâ Ordinario, Præ-
ceptori meo facillimo, mi-
hique faventissimo.

*Hanc Dissertationem Juridicam
Inauguralem*

Humillimè Offert

JOAN. ENG. van GELDER.

Auctor.

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
CONSENSU CIRCA
NUPTIAS.

THESIS I.

Uandoquidem nihil in rebus mortalium perinde venerandum est, atque matrimonium, *Nov. 140. in princ. & sine eo nulla domus, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare diu potest, fert animus de matrimonio in præsentia quædam in medium proferre, non quidem omnia: quis enim foret differendi finis? sed tantum pauca de consensu circa Nuptias.*

Antequam vero materiam ipsam aggrediamur, videndum primò occurrit, quid sit matrimonium. Illud igitur sic definitur in §. 1. *Inst. de Patr. pot.*

I I.

Nuptiæ sive matrimonium est viri & mulieris conjunctio individuum vitæ consuetudinem continens. Non dicitur hîc, viri & mulieris, innumero singulari, ad excludendam polygamiam simultaneam, quæ, etsi nullo unquam jure, neque divino, *Lev. 18. v. 18.* neque civili *l. 18. C. ad l. Jul. de adult. l. 7. C. de Judæis.* fuit licita, per hæc verba tamen non excluditur. Nam quando quis duas uxores vel plures domi alit, non potest dici hoc unum esse matrimonium, cum revera sint duo vel plura.

I I I.

Requisita justarum Nuptiarum cum perquam varia, & nimis longum sit de singulis dicere, omissis reliquis omnibus, tantum de primo & præcipuo Nuptiarum requisito, nimirum consensu contrahentium, & eorum in quorum potestate sunt contrahentes, in præsen-
ti differere lubet.

IV. Sta-

I V.

Statuimus itaque in Nuptiis requiri ante omnia consensum Contrahentium, idque his rationibus: 1. Quia obligatio cohabitandi ex nuptiis nulla esse potest, nisi partium consensu; nihil enim est, quo foemina huic potius viro, quam cuilibet alii obligetur ad individuum vitæ consuetudinem, quam quod in eum consenserit, & sic vice versa. 2. Quia ubi nullus est consensus, ibi nullus amor mutuus, nulla benevolentia mutua esse potest. Atque hæc est illa conjunctio utriusque quam definitione complexi sumus. 3. Per textus expressos in *l. 2. D. de rit. Nupt. l. 12. C. eod.* Quomodo autem hic consensus contrahentium declaretur nihil interest, sive stipulatione, sive alio modo inter præsentem vel absentem *l. 1. §. seqq. ff. de rit. nupt.* sicuti & hoc nihil refert, an expressus consensus interveniat, an tacitus factus aliquo, puta nutu, cohabitatione, aut simili modo declaratus *l. 24. ff. de rit. nupt. arg. l. 4. D. de pign. & hyp.* proinde & mutum & surdum contrahere matrimonium posse traditum est, si per certa quædam signa consensum suum exprimere, atque declarare valeant *l. 76. ff. de jur. dot.*

V.

Consensum hunc omnino excludit error. Nam nihil est tam contrarium consensui, quam error. *arg. l. 15. ff. de Jurisd. l. nihil consensui. 116. §. fin. ff. de Reg. Jur.* Error autem committitur vel in ipsâ personâ, vel non. In persona si erratum sit, certum est, non esse nuptias. Etsi autem in personâ ipsâ non sit erratum, adhuc tamen duplici modo, uti vulgò statuitur, erratum videri potest. Aut enim erratur circa matrimonii mera accidentalia, aut erratur circa matrimonii substantialia. Illi errores matrimonia non vitiant, hi verò maximè. Vel ut paulò plenius definiamus: Error extra personam vel nullo modo ad matrimonii rationem spectat, sed tantùm ad opes, formam, necessitudines personæ &c. atque eum errorem non vitare nuptias extra litis aleam esse censeo. Vel verò ad ipsam matrimonii rationem effectusque spectare videtur; & propter hujusmodi errorem nuptias, petente parte altera, erroremque suum, quem citra non contraxisset, allegante, resolvi posse statuimus. Si quis igitur contrahat exempli gratia cum Gajâ, quam putabat esse Semproniam,

ma-

matrimonium hoc (quia in personâ est erratum) non valet, sed ipso jure nullum est, secus tamen est dicendum si in accidentalibus tantum sit erratum, veluti si quis contrahat cum deformi planè, quam honestâ & liberali formâ præditam esse putabat, vel si virgo sit Iri vel Ibyci filia, quæ putabatur esse Crassi vel Cræsi soror. Sed hæc sunt juris expediti.

V I.

In quæstione verò est, quid dicendum sit, si virgo per mendacia dixerit, se habere argenti pondus & auri, vel se esse Nobilissimâ stirpe creatam, cum sit humili loco nata, atque ita induxerit juvenem ad contrahendum, qui alias eam non duxisset, si scivisset eam esse vilissimæ conditionis. Et puto cum Celeberrimo & nunquam satis laudato D. B. Sutholt & ex comm. DD. sententia, matrimonium hoc esse ipso jure nullum. Dolus enim iste virgini non debet prodesse, & consensu matrimonium hoc destituitur. Vir enim tacitè non consensisse videtur, nisi sit illa dives, & nobilis.

V I I.

Sed quia diximus errores accidentales matrimonia non vitiare, nisi dolus alterutrius causam

sam dederit, incidimus hîc in nobilem, & nu-
 perrimè in florentissimâ hac Academiâ sub præ-
 sidio Clarissimi Viri D. Henrici Cocceji, ex
 quo me multum profecisse hoc semestri lubens
 confiteor, à me agitatam defensamque quæ-
 stionem, nempè, an error in virginitate resol-
 vat Nuptias? Et puto contra Wesenbecium
in parat. d. rit. Nupt. n. 8. Alber. Gent. *lib.*
62. d. Nuptiis, cap. 13. pace tamen dissentien-
 tium, & salvo omnium judicio, matrimo-
 nium hoc posse rescindi parte petente. Nam
 I. esset iniquissimum ob tale vitium corporis
 matrimonium hoc non posse rescindi. Et II.
 Imperator Leo in *Nov. 93.* (quæ quatenus juri
 non adversatur, & casum legibus non decisum
 continet, recipienda est) evidenter errorem
 in virginitate resolvere Nuptias statuit. Ne-
 que hanc Novellam tantum ad sponsalia, sed
 & ad matrimonia pertinere constat *ex vers.*
Nos igitur. in Verb. quo nihil magis matrimonio
adversatur. & in seqq. Atque hæc sententia
 quoque Juri divino non est contraria, sed
 planè consentanea, ut videre est *ex Deut. 22: 21.*
 Nec responderi cum nonnullis potest legem
 Mosis forensam nos non obligare. Primum
 enim

enim asserimus id non esse juris merè foren-
 sis seu Politici, sed fundamentum habere in
 ratione naturali. Deinde cùm quæstio tan-
 tùm sit, an licitum sit dissolvi ideo matri-
 monia, patet utique à Deo ipso in sacris lite-
 ris id permissum fuisse: cui permissioni divinæ
 saltem tamdiu standum est, quoad apparet
 manifestè aliâ lege id prohibitum. Plura qui de
 his scire desiderat, evolvat Christenium *de jur.*
matr. diss. 2. fol. mibi 154. Et hæc mea opinio in
 foro quoque est recepta, uti testantur modò
 laudatus D. Christenius, & plures auctores
 partim ab eo allegati *d. l.* & ita judicatum esse
 in Hollandiâ intra duorum mensium spatium
 audio. Neque tamen dissimulo, hanc meam
 sententiam Juri Canonico adversari per textum
 expressum in *c. 1. in fin. quest. 1. caus. 29.* ve-
 rùm illud inepta ac invalida hac hypothesi ni-
 ritur, quod opus misericordiæ videatur.

V I I I.

Hæc de errore dicta sunt, nunc autem de
 coactione nonnulla addemus. Dicimus itaque
 porrò coactionem omninò etiam adversari na-
 turæ Nuptiarum, & parentes liberos cogere
 non posse ullis remediis ad contrahendum ad-

mittimus ex comm. DD. opinione & *arg.*
l. 21. D. de rit. Nupt. l. 14. C. eod. sed quæstio
 est anceps, an metus, non dico justus, sed
 reverentialis matrimonia vitiet. Et putamus
 tantum meram vim & coactionem matrimo-
 nia vitare, ita ut non opus sit restitutione in
 integrum, non autem metum reverentialem,
arg. l. 22. D. de rit. Nupt. atque hæc sententia
 à Celeberr. Vinnio *ad pr. Inst. de Nupt.* Sutholt
ad eundem locum Scotano ad tit. de rit. Nupt.
 & pluribus auctoribus ab iis allegatis appro-
 batur.

I X.

Hæc de primâ parte hujus dissertationis.
 Nunc autem secundam partem, nimirum de
 consensu illorum, in quorum potestate sunt
 coëuntes, paucis evolvemus. Statuimus ita-
 que porro, consensum illorum, in quorum
 potestate sunt contrahentes, etiam requiri, id-
 que his rationibus. 1. Quia liberi qui sunt in
 potestate & domo patris, nullum patri præ-
 judicium, nedum uxorem in ipsius domum
 adducere possunt; quod in emancipatis, qui
 propriam familiam exhibebant, secus est. 2. Ne
 parentibus invitis suis hæres agnascatur; Qui-
 bus

bus 3. accedit reverentia & obsequium natura lege parentibus debitum. Et 4. expressi textus, qui extant in *l. 2. D. h. t. l. 12. C. eod.* Sed diximus illorum consensum requiri, in quorum potestate sunt liberi, ut excludatur consensus quoque matris, qui jure civili in Nuptiis, cum liberos non habeat in potestate §. 10. *Inst. de Adopt.* non est necessarius, nisi fortè si parens abierit illuc quo priores abierunt, *l. 20. C. de Nupt. l. 4. D. de cur. fur.* Imo & puto patre defuncto ne quidem matris consensum requiri, sed tantum judicium, quod non est de necessitate. Ut rectè animadvertit Triglandius *ad princ. Inst. de Nupt.* An verò juri divino hæc sint consentanea, nostrum non est, sed Theologorum disquirere.

X.

Sed gravis est quæstio, & acerrimè disputata ab interpr. an parentes qui liberos in potestate habent, si consentire nolint, justas dissensus sui causas reddere teneantur, an verò sufficiat, si simpliciter consensum denegent. Quod communis Doctorum Schola negat. Affirmatur autem à D. Christenio aliquoties laudato, & nonnullis aliis, quibus & nos cal-

culum nostrum adjicimus, & putamus, saltem jure Pandectarum, debere illos justas dissensus sui causas, si nullæ apparent, reddere per textum expressum in *l. 19. D. de rit. Nupt.* ubi hæc habentur verba: *Qui liberos, quos habent in in potestate, injuria prohibuerint ducere uxores, vel nubere: vel quia dotem dare non volunt, ex Constitutione Divorum Severi & Antonini per proconsules, præsidesque coguntur in matrimonium collocare, & dotare.* Atque hæc sententia juri naturali quoque est conveniens. Quid enim si pater novercalibus delinquentibus instigationibusque corruptus sine ullâ causâ consentire nolit. Quid si virgo non habeat donum abstinentiæ, & Parenti ipsam in matrimonium collocare non placeat? Nonne ipsa naturalis ratio dicitur, parentibus non esse consentiendum, qui injuriam adversus liberos suos inducunt, nec malitiis hominum indulgendum? Et hæc sententia in praxi est recepta. Parentes enim hodie si liberi xxv. annis majores sint, tenentur dissensus sui causas reddere, ut videre est ex statutis urbis Daventriæ, *part. 3. art. 2. tit. 1.* & ex multis aliis, quorum catalogum contexere hic longum foret.

X I.

At porro est in quæstione, quænam justæ causæ sunt. Tempus non solum nobis, sed & Typographo charta deficeret, si hic examussim denarrare institueremus omnium hac de re Doctorum opiniones. Nonnulli hanc asserunt esse causam. Nonnulli verò illam. Aliis rursus alia causâ placet. Quid multa? Variis, ut plerumque solet fieri, dissident sententiis. At nos rejectis plerorumque Doctorum opinionibus assentimur D. Christenio, qui illud totum pii Magistratus arbitrio permittit. Et rectè. Nam cum in jure non reperiatur id decisum, quis hanc vel illam causam esse asserere potest? Legibus tacentibus nos quoque tacebimus. Erubescimus enim sine lege loqui.

X I I.

In quæstione porro est, quid dicendum sit, si liberi sine parentum consensu nuptias contraxerint, & carnalis copula subsecuta fuerit, an matrimonium possit dissolvi? Et puto cum Duareno *ad tit. solut. matr. cap. de nupt. §. 2.* matrimonium hoc posse dissolvi per *l. 11. de stat. hom.* quod & juri divino consentaneum esse per *Num. 30. v. 5. Exod. 22. v. 16. 17.* sustinebimus.

XIII.

Hic quoque moveri potest hæc quæstio, an si filius in primis nuptiis consensum patris impetraverit, in secundis nihilominus is adhuc necessarius sit? Quod etsi quibusdam negetur, nos tamen asserimus; cum & lex in genere atque indistinctè requirat hunc consensum *princ. Inst. h. t. l. 12. C. de Nupt.* eademque sint patriæ potestatis de jure civili rationes. Nam nec inter easdem personas renovari Nuptiæ sine parentum consensu possunt *l. 18. ff. de rit. Nupt.* Si parens furiosus sit, matrimonium absque patris furiosi consensu contractum valet, §. 1. *Inst. de Nupt.* quia furiosi patris non dissensus habetur pro consensu *l. 25. C. eod.* ita tamen ut de dote aut donatione propter Nuptias, quam curator patris furiosi præstare tenetur, æstimatio fiat à præside & nobilioribus in familia sine ullis impensis, per *d. l. 25. C. h. t.* Scotan. *in d. l. 25.* Perez. *in d. l. 25.*

XIV.

Egregia quæstio hanc materiam spectans tractanda restat, nimirum an Ratihabitio patris confirmet retro Nuptias, an verò ex eo tantum

tum tempore quo accessit. Quod posterius de jure civili affirmamus ; verum ne præter institutum excrescat dissertatio hæc ulterius nunc non attingimus.

A N N E X A.

I.

Advocatus de cotâ litis cum cliente suo pacisci nequit.

II.

Filio exheredato patris testamento rectè tutor datur.

III.

Dantur antinomie Juris.

IV.

Venditor tenetur præcisè tradere rem venditam.

V. Fur-

V.
Furtum jure naturali est prohibitum.

VI.
*Negotiorum gestor tenetur de culpá le-
visimá.*

VII.
*Major 17. annis potest esse procurator
ad lites.*

F I N I S.

